

leveren tegen het melkzuur en verkramping in de armspieren is de metafoor voor de verbeterde strijd van de componist tegen de limieten van de klassieke symfonische taal. Aan het perfect getimed einde weet men daarom niet wat overheerst: vreugde of opluchting.

Ook in de *Achtste symfonie* zijn er momenten waar het orkest met zichzelf worstelt. Bij de terugkeer van het hoofdthema in het eerste deel